

Yönetim ve Organizasyon Yazını Üzerine İnceleme: Bir Anabilim Dalı Akademisyenlerinin 2005-2014 Yılları Arasındaki Yayınları

Işıl Mendeş Pekdemir^{1*}, Aytuğ Sözüer¹,
Duygu Toplu Yaşlıoğlu¹, Esin Bengü Ceran¹

¹(İşletme Yönetimi ve Organizasyon Anabilim Dalı, İşletme Fakültesi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, Türkiye)

ARTICLE INFO

Yayın Bilgisi

Received/Başvuru
02/11/2015

Accepted/Kabul
11/11/2015

Anahtar Sözcükler:
Yönetim ve organizasyon
Yazın incelemesi
Ortak yazarlıklar

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de işletme eğitiminin temel odaklarından biri olan İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme Yönetimi ve Organizasyon Anabilim Dalı adresli akademik yayınların, 2005-2014 yılları arası 147 eseri dikkate alarak, yıllara göre dağılımı, türü, ortak yazarlıklar ve yazarların kurumları, yayın dili ve yeri, çalışma türü, araştırma konusu, yöntem, çıkarım ve öneriler ile kaynakçalar açısından bibliyometrik özelliklerini incelemektir. Çalışmanın, bir anabilim dalının akademik çıktıları kapsamında, kurumsal tarihinden bir kesit tanımlaması bakımından ilgi çekmesi beklenmektedir. Aynı zamanda yönetim ve organizasyon yazınına katkı sağlaması beklenen incelemenin, akademik bir kurumu örnek şeklinde ele alması dolayısıyla özgün değer taşıdığı da düşünülmektedir.

Reviewing Management and Organization Literature: Publications of a Department’s Academicians Between Years 2005 and 2014

ABSTRACT

The purpose of this study is to bibliometrically analyze the 147 academic publications between years 2005 and 2014, which are addressed Istanbul University Faculty of Business Administration, Business Management and Organization Department in terms of dispersion through years, types, co-authorship, author affiliations, language, publication source, research type, scope, methodology, implications and bibliographies. The study claims attention in regard to its emphasis on describing a particular period in a university department’s institutional history in terms of its academic output. Besides, the study is expected to contribute to the management and organization literature as well as show originality by taking an academic department as a level of analysis.

* isilmp@istanbul.edu.tr (I. Mendeş Pekdemir)

1. Giriş

Belirli akademik alanlar içinde yapılmış bilimsel çalışmaların incelenmesi, o alanın derinliği, yaygınlığı ve etkisi hakkında bilgi verebilmekte; araştırmaların kapsamı hakkında genel görünümü ortaya çıkarabilmektedir. Bu amaçla yapılan yazın incelemeleri; ilgili alandaki makale, bildiri, tez ve kitap metinleri gibi çeşitli akademik çıktılarını içerebilmektedir. Söz konusu incelemeler, yazında belirli bir kapsamdaki mevcut tartışmaları derlemek, karşılaştırmak, farklı bakış açılarını sentezlemek, geliştirilen tezlere destek sağlamak veya zaman içindeki değişimi belirlemek amacı güde-bilmektedir. İnceleme kapsamı ise belirli bir konu hakkında olabileceği gibi tarihsel bir döneme, kurumlara veya yayın araçlarına odaklanabilmektedir. İnceleme yöntemleri bakımından da, ilgili yazını özetleyen dökümlerin ötesinde, içerik analizi, meta-analiz, bibliyometrik analiz gibi konuya kavramsal katkı sağlayabilecek özel metodlar kullanılabilir. Tüm bu özellikler göz önüne alındığında, yazın incelemeleri başlı başına bir araştırma sahası olarak ortaya çıkmaktadır.

2. Yönetim ve Organizasyon Alanında Yazın İncelemeleri

İşletme biliminin temel dallarından biri olan yönetim ve organizasyon alanı, Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi 2014 yılı sınıflandırmasına göre, stratejik yönetim, örgüt kuramı, örgütsel davranış, insan kaynakları ve işletmecilik tarihi disiplinlerini kapsamaktadır. Bu alanın Türkiye’deki gelişimi incelendiğinde, ülkedeki işletme ve kamu yönetimine dönük eğitim kurumlarının ve yayın ortamlarının 1950’lerden sonra geliştiği; alandaki yazın üzerine değerlendirmelerin de 1970’lerde belirginleştiği anlaşılmaktadır (Üsdiken & Çetin, 1999). Özellikle yönetim bilimine odaklanan çalışmalar 1980’lerin sonundan itibaren hız kazanmıştır. Bu süreçte, alandaki gelişim belli başlı akademik dergilerde yayınlanmış makalelerin içerik analizleri ile atıf analizleri, kongre bildirimleri, doktora tezleri veya ders kitapları gibi çeşitli kaynaklar ve yöntemlerle izlenmeye çalışılmıştır. Örneğin, Berkman (1987) 1968-1987 yılları arasında Amme İdaresi Dergisinde yayınlanmış makaleleri konu, veri türleri, yönetim düzeyleri ve yazarları açısından incelemiştir. Üsdiken ve Pasadeos (1992;1993), 1975-1989 yılları arasında, yönetim alanındaki dört akademik dergide (Amme İdaresi Dergisi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi İİBF Dergisi, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi ve ODTÜ Gelişme Dergisi) yer almış makalelerin atıflarını analiz etmiştir. Üsdiken, Selekler ve Çetin (1998) 1966-1978 yılları arası yayınlanan Sevk ve İdare Dergisi’nde yer alan ve yönetim konularıyla ilgili makalelerin içerik analizini gerçekleştirmiştir. Üsdiken ve Çetin (1999) 1935-1965 yılları arası yönetim yazınındaki değişimi izlemek için yöneticilik faaliyetleri, örgütlenme ve çalışan konularını içeren 23

makaleyi irdelemiştir. Özen (2001) 1996-1998 yıllarında Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongrelerinde sunulan/yayınlanan 78 bildiriye yöntem açısından değerlendirmiştir. Üsdiken ve Erden (2002) 1990-1999 yılları arası yönetim yazınına kapsadıkları incelemelerinde dört akademik dergide (Amme İdaresi Dergisi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi İİBF Dergisi, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi ve ODTÜ Gelişme Dergisi) yer alan 174 makaleye yönelik atıf sayımı ve ortak atıf analizi gerçekleştirmiştir. Semerciöz ve Dikmenli (2005) 1995-2004 yılları arası yönetim alanında Türkiye’de yapılan doktora tezlerini, işlenen konular temelinde incelemiştir. Erdemir (2008) 2002-2007 yılları arası gerçekleştirilen Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongrelerinde sunulan bildirimlerde ölçek kullanımını değerlendirmiştir. Yozgat ve Kartaltepe (2009) 1998-2008 arası Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongre kitaplarında yer alan bildirimlerin bibliyometrik profilini ortaya koymuştur. Coşkun (2009) ulusal yayınevlerince basılmış, farklı üniversitelerden öğretim üyelerinin hazırladığı ve yargısal şekilde belirlediği 6 adet “yönetim-organizasyon” ders kitabını biçimsel ve ideolojik açıdan değerlendirmiştir. Yeşiltaş v.d. (2014) 2007-2012 yılları arası 17 dergide yer alan yönetim ve organizasyon konulu makaleleri bilimsel nitelik açısından değerlendirmiştir. Dirlik ve Şehitoğlu (2015), Üsdiken ve Pasadeos (1992; 1993) ile Üsdiken ve Erden (2002)’in çalışmalarını 2000-2009 yılları arası yönetim yazınına uyar-layan bir atıf analizi gerçekleştirmiştir. Sargut, Sözen ve Kırkbeşoğlu (2015) yönetim ve organizasyon alanındaki genç kuşak araştırmacıların 2004-2013 yılları arasındaki çalışmalarında ortaklık yaptıkları yazarlar, araştırma konuları ve yayınlarının türlerindeki değişimi izlemiştir. Köseoğlu ve Akdeve (2015) Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongreleri bildiri kitaplarında yer alan çalışmalarda araştırmacılar arasındaki işbirliği ve bunun sonucu ortaya çıkan sosyal ağları gözlemlemiştir.

Değerlendirmelerdeki ağırlıklı izleniminin, yönetim ve organizasyon yazınındaki temel yaklaşımın, özellikle 1990’lı yıllara dek, yönetim açısından başarılı olduğu düşünülen ülkelerdeki fikir ve yöntemlerin yabancı yazından aktarılarak, Türk iş dünyasındaki uygulamalara yön vermek olduğu görülmektedir. Bu hâkim anlayış sebebiyle, kuramsal temele dayanan ve veri destekli incelemelerin az yapıldığı, dolayısıyla Türkiye’de yönetimin bilimselleşmesinin geciktiği ifade edilmektedir (Üsdiken & Erden, 2001; Üsdiken & Wasti, 2009). 1990’lı yıllardan itibaren yönetim ve organizasyon yazınında görgül çalışmaların ağırlığı artsa da, bu çalışmaların yöntemlerindeki tekdüzelik ve yetersizlik, yönetim alanının ülkedeki bilimselliği açısından önemli bir sorun olarak görülmektedir (Bayraktaroğlu & Yıldırım, 2003; Özen, 2001). Berkman (2009)’nın 1990 yılı öncesi ve sonrasına dair yönetim yazını değerlendirmesinde, alanda Batı

kaynaklı kavram ve ilişkileri anket yoluyla test etme alışkanlığının devam ettiği, ancak bir yandan da kuramsal katkı sağlama kaygısı olan çalışmaların ve yöntemde çeşitliliğin az da olsa arttığı ifade edilmektedir. Özen (2002) Türkiye’deki yönetim ve organizasyon yazınında, ana hatlarıyla, farklı bilimsel anlayışlara karşı farkındalık, temel kuramlara hâkimiyet, yerel bağlama duyarlılık, yöntemde nitelik konularında gelişmeye ihtiyaç olduğuna işaret etmektedir. Bunlarla beraber, yönetim ve organizasyon alanının bilimselleşme sürecini anlamak için çeşitli kavramsal yaklaşımlar geliştirilse de (Özen, 2002; Üsdiken & Erden, 2001; Üsdiken & Wasti, 2009), konunun henüz tam açıklığa kavuşmadığı ve bu nedenle de alana dönük yazın incelemelerinin devam edeceği anlaşılmaktadır. Diğer taraftan, yönetim ve organizasyon yazını içinde farklı kapsamdaki incelemelerin alana değer katma ihtimali, yeni çalışmaların yapılmasını gerekli kılmaktadır.

3. Amaç, Kapsam ve Yöntem

Bu çalışmada, yukarıda belirtilen gereklilikten hareketle, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme Yönetimi ve Organizasyon Anabilim Dalında görev yapan öğretim üye ve yardımcılarının 2005-2014 yılları arasında yayınlanmış akademik çalışmaları sistematik şekilde incelenmesi amaçlanmıştır.

Temelleri 1954 yılında kurulan İşletme İktisadı Enstitüsüne dayanan İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi 1968 yılında eğitime başlamıştır. 1981 yılında yürürlüğe giren yükseköğretim kanunuyla, önceleri fakülte içinde “kursü” olarak ifade edilen akademik birimler, “anabilim dalı” olarak yapılandırılmıştır. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme Yönetimi ve Organizasyon Anabilim Dalı (İÜİFYO) da bu yasaya dayanarak yeniden oluşturulmuş ve daha sonra bugünkü adını almıştır. Yönetim ve organizasyon alanında kabul edilen “İnsan Kaynakları” ve “Örgütsel Davranış” dalları İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi içinde ayrı birer ana-bilim dalı olarak yapılandırılmıştır. Bu çalışmada, İnsan Kaynakları ve Örgütsel Davranış anabilim dalları kapsam dışı bırakılarak, sadece İÜİFYO akademisyenlerinin 2005-2014 yılları arası bilimsel yayınları incelenmiştir. Çalışmanın, yayın merkezi olarak bir anabilim dalını ele alması ve ülkedeki yönetim yazını sürecini güncel bir kesit kapsamında tanımlaması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

İÜİFYO bünyesinde görev yapan akademisyenlerin 2005-2014 yılları arasında yayınlanan tek veya ortak yazarlı eserleri, akademik yayın dosyaları ve elektronik

veri tabanları aracılığıyla taranmış ve incelemeye uygun¹ 147 eser tespit edilmiştir.

On yıllık dönem içinde İÜİFYO akademik kadrosunda 2005-2007 yılları arası sekiz, 2008 yılından itibaren dokuz öğretim üyesi görev yapmıştır. İlgili dönemde dört veya beş araştırma görevlisi de kadroda yer almıştır.

İnceleme kapsamına giren 147 eser:

- Yıllara göre yayın sayısı ve türü
- Ortak yazarlıklar ve yazarların kurumları
- Yayın dili ve yeri
- Çalışma türü
- Araştırma konusu
- Görgül çalışmalarda yöntem
- Çıkarım ve öneriler
- Kaynakça

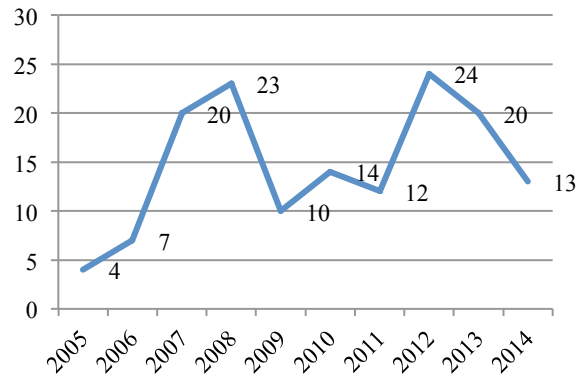
açısından tanımlayıcı bibliyometrik analiz yöntemi ile (McBurney ve Novak, 2002) incelenmiştir.

4. Bulgular

4.1. Yıllara Göre Yayın Sayısı ve Türü

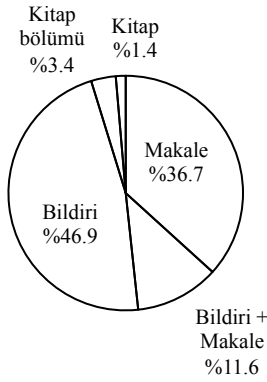
10 yıllık dönemde yayınlanan 147 eser, ilgili anabilim dalında yılda ortalama 15 civarında yayın yapıldığını göstermektedir. Yayın sayılarının yıllara göre dağılımına göre, 2012 (24 adet), 2008 (23 adet), 2007 (20 adet) ve 2013 (20 adet) yıllarında ortalamanın üstünde; 2006 (7 adet) ve 2005 (4 adet) yıllarında ise ortalamanın oldukça altında yayın bulunmaktadır (Grafik 1).

Grafik 1: Yıllara göre yayın sayıları

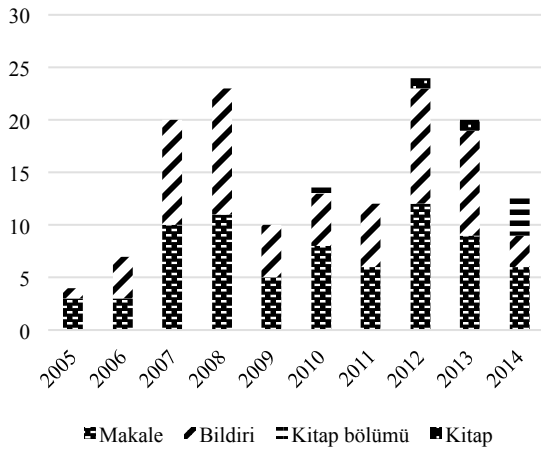

Yayınların 71’i (%48,3) makale, 69’u (%46,9) bildiri, 5’i (%3,4) kitap bölümü ve 2’si (%1,4) kitap niteliğindedir. 71 makalenin 12’si (%11,6) öncesinde bildiri olarak sunulmuştur (Grafik 2).

¹ Kısa bildiri özetleri kapsam dışı bırakılmıştır.

Grafik 2: Yayın türleri

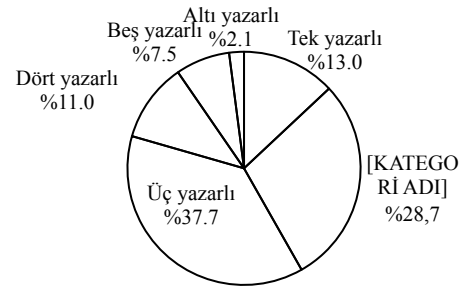
İlgili anabilim dalında 2005-2009 yılları arasında sadece makale ve bildiri türü çalışmalar gerçekleştirilmişken, 2010 yılından itibaren kitap ve kitap bölümleri de yayınlanmaya başlamıştır (Grafik 3).

Grafik 3: Yıllara göre yayın sayısı ve türü

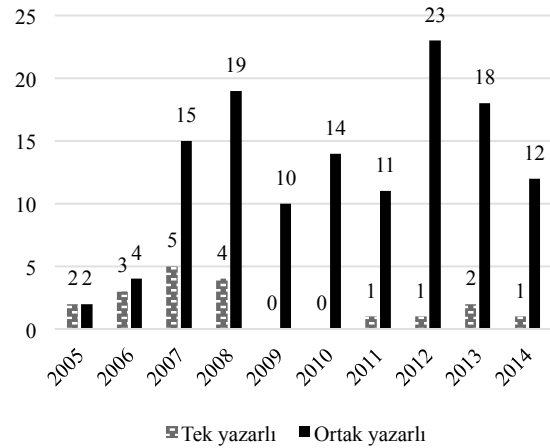
Tür / Yıl	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14
Makale	3	3	10	11	5	8	6	12	9	6
Bildiri	1	4	10	12	5	5	6	11	10	3
Kitap Bölümü						1				4
Kitap								1	1	

4.2. Ortak Yazarlıklar ve Yazarların Kurumları

İncelenen yayınların tek veya çok yazarlı olma durumu çeşitlilik göstermektedir. En çok üç yazarlı (55 adet; %38) ve iki yazarlı (42 adet; %29) eser söz konusudur. Ortak yazar sayısı en çok olan eserler altı yazarlıdır (3 adet; %2). Tek yazarlı eserlerin sayısı ise 19'dur (%13). Bu dağılıma göre yayınların %87'sinin ortak yazarlı çalışmalar olduğu anlaşılmaktadır (Grafik 4a).

Grafik 4a: Ortak yazar sayıları

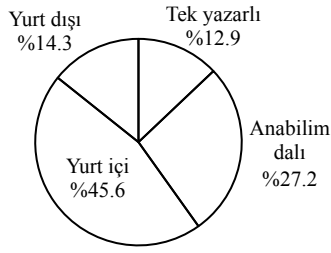
Tek ve ortak yazarlı yayın sayılarının yıllara göre dağılımı dikkate alındığında, özellikle 2009 yılından itibaren tek yazarlı eser oranlarında azalma görülmektedir. 2009 ve 2010 yıllarında gerçekleştirilen 25 eser, tamamen ortak yazarlıdır (Grafik 4b).

Grafik 4b: Ortak yazarlı yayınların dağılımı

Yayınlardaki ortak yazarların ilişkili oldukları kurumlar açısından incelendiğinde, 67 eserde (%46) en az bir yazarın yurtiçindeki diğer üniversitelerde veya İstanbul Üniversitesi (İÜ) bünyesindeki diğer fakülte ve anabilim dallarında çalışan akademisyenler olduğu görülmüştür. 40 eserde (%27) yazarların tümü İÜ veya diğer üniversitelerin yönetim ve organizasyon anabilim dalındandır. 21 eserde (%14) ise ortak araştırmacılar en az biri yurt dışındaki bir üniversitede görev yapmaktadır (Grafik 5a).

Söz konusu yazar ayrımları farklı bir açıdan incelendiğinde, 42 eserde (%29) yönetim ve organizasyon alanı dışında, örneğin mühendislik, lojistik, pazarlama, muhasebe, finans alanlarındaki araştırmacılarla ortak çalışıldığı tespit edilmiştir. 86 eser (%59) ise alan içinden araştırmacılarla ortak yürütülmüştür (Grafik 5b).

Grafik 5a: Yazar merkezleri

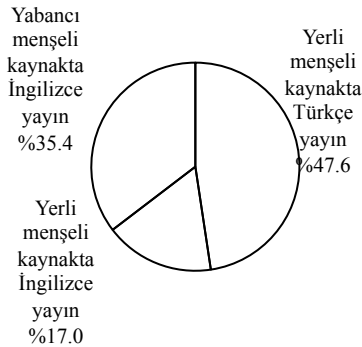
Grafik 5b: Yazar alanları

4.3. Yayın Dili ve Yeri

Eserlerin yayın dilleri ve kaynakların menşeleri incelendiğinde, 77 eserin (%52) İngilizce, 70 eserin (%48) Türkçe dilinde yazılmış olduğu gözlenmiştir. İngilizce dilindeki eserlerin 25'i (%17) yerli menşeli kaynaklarda yayınlanmıştır. Diğer İngilizce dilindeki 52 eser (%35) ise, yabancı menşeli kaynaklarda yayınlanmış olan bildiri, makale, kitap ve kitap bölümleridir (Grafik 6a).

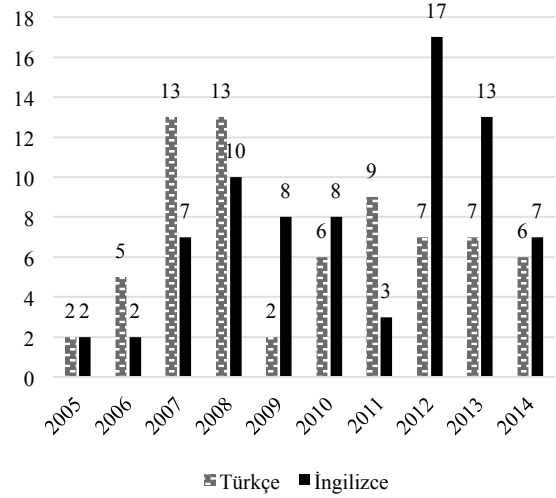
Grafik 6a: Eserlerin yayın dilleri

Türkçe ve İngilizce dilindeki yayın sayılarının yıllara göre dağılımı dikkate alındığında, 2011 yılı hariç olmak üzere, 2009 yılından itibaren İngilizce dilindeki

yayınların çoğunlukta olduğu görülmektedir (Grafik 6b).

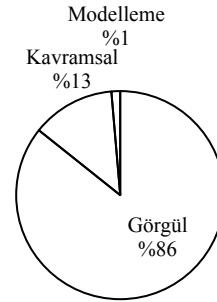
Grafik 6b: Eserlerin yayın dillerinin dağılımı

4.4. Çalışma Türü

İncelenen 147 eserin 126'sı (%86) görgül araştırma içermektedir. Eserlerin 19'u (%13) salt kavramsal, 2'si (%1) modelleme çalışmalarıdır (Grafik 7).

Grafik 7: Türlerine göre yayınlar

4.5. Araştırma Konusu

Yayınlarda incelenen konular ve kavramlar dikkate alındığında, belirgin bir çeşitlilik olduğu görülmektedir (Ek A). Araştırmaya esas konu olan (bağımlı değişken olarak kabul edilebilecek) kavramlar/konular incelendiğinde, yenilik/inovasyonun 11 eserde, işletme performansının 9 eserde, iş etiğinin/etik kodların 7 eserde yer aldığı belirlenmiştir. Örgütsel davranış alanının konusu olan örgüt içi güven ve örgütsel vatandaşlık kavramlarının da 6'şar eserde bağımlı

değişken olarak işlendiği tespit edilmiştir. Bilgi yönetimi, müşteri değeri, işletmelerde yönetim kurulu yapılanmaları da (4'er eser) sık incelenen konular arasındadır. Araştırma konularıyla ilişkilendirilen (bağımsız, aracı veya düzenleyici değişken olarak kabul edilebilecek) kavramlar ise yönetim ve organizasyon alanını aşarak daha geniş bir işletmecilik alanına yayılmıştır.

4.6. Görgül Çalışmalarda Yöntem

İÜİFYO bünyesindeki akademisyenlerin 2005 ve 2014 yılları arasında yayınlanmış eserlerinde görgül araştırma içeren 126'sına ilişkin örneklem, veri toplama ve analiz yöntemleri ayrıca incelenmiştir.

Örneklem ve veri toplama yöntemleri

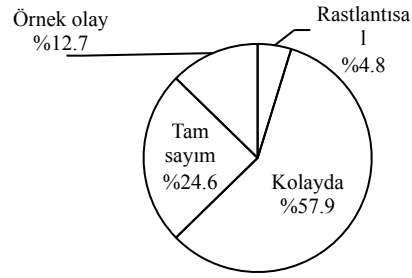
Sık incelenen araştırma kapsamı (ana kütle/örneklem) açısından; birey olarak yüksek lisans öğrencilerinin 10, lisans öğrencilerinin 5 eserde; sektör olarak ise Borsa İstanbul (BIST veya eski adıyla İMKB)'da yer alan işletmelerinin 7, lojistik işletmelerinin 6, sağlık işletmelerinin de 5 eserde araştırıldığı tespit edilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1: Sık kullanılan araştırma kapsamı (ana kütle/örneklem)

İşletme/Sektör	Birey
BIST	7 Yüksek lisans öğrencileri 10
Lojistik	6 Lisans öğrencileri 5
Sağlık	5 Akademisyenler 3
ISO	4
Otomotiv	4
Tekstil	4
Konaklama	3
Telekomünikasyon	3
Bankacılık	2
Enerji	2

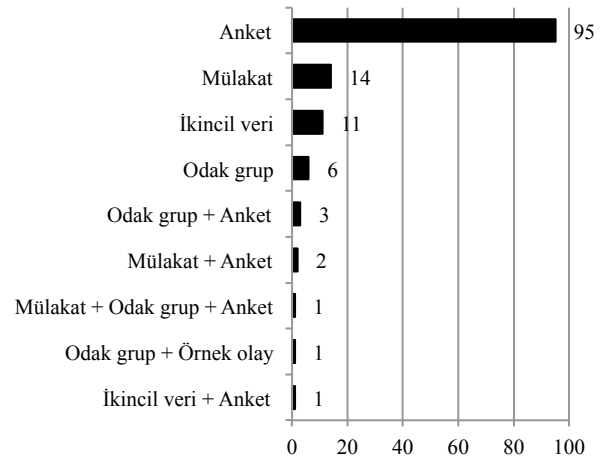
73 eserde (%58) kolayda örneklem, 31 eserde (%24) belirlenen kapsamda tam sayım ve 6 eserde (%5) rastlantısal örneklem yöntemleri kullanılmıştır. 16 eser (%13) örnek olay çalışması içermektedir (Grafik 8).

Grafik 8: Örneklem yöntemleri

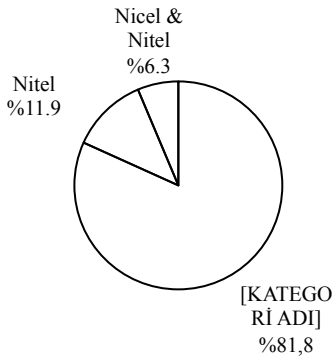

Görgül araştırma içeren söz konusu 126 eserde pek çok farklı veri toplama yöntemi kullanıldığı gözlemlenmiştir (Grafik 9). En sık başvurulan anket yöntemi, tek başına (95 eserde) veya diğer yöntemlerle birlikte (7 eserde) olmak üzere toplam 102 eserde uygulanmıştır. Diğer yandan, mülakat (17 eserde), ikincil veri (12 eserde), odak grup (11 eserde) yöntemleri de veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Birden fazla veri toplama yönteminin birlikte uygulandığı eser sayısı ise 8'dir.

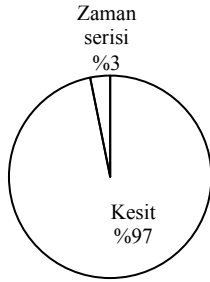
Grafik 9: Veri toplama yöntemleri

İncelenen görgül araştırma içeren 126 eserde veriler; 103 eserde (%82) nicel, 15 eserde (%12) nitel ve 8 eserde (%6) hem nitel hem nicel olarak elde edilmiştir (Grafik 10).

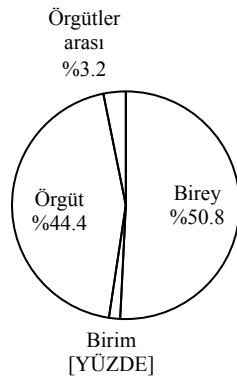
Grafik 10: Veri türleri

Çalışmalarda kullanılan verilerin kesit veya zaman serisi olarak incelemesinde, 122 eserde (%97) kesit veri kullanıldığı gözlemlenmiştir (Grafik 11).

Grafik 11: Zaman kapsamı

Analiz yöntemleri

Görgül araştırma içeren çalışmalarda analiz düzeyi açısından, 64 eserde (%51) birey, 56 eserde (%44) örgüt, 4 eserde (%3) örgütler arası ve 2 eserde (%2) birim/departman düzeyinde inceleme yapılmıştır (Grafik 12).

Grafik 12: Analiz düzeyleri

Çalışmalarda kullanılan veri analiz yöntemleri içinde tanımlayıcı istatistikler, güvenilirlik ve ilişki analizleri en başta gelmektedir. Kavramlar arasındaki ilişkilerde aracılık analizleri de araştırmacıların ilgisini çeken yöntemler arasındadır. Bunların dışında, bazı çalışmalarda veri madenciliği, Roster yöntemi, bilgi haritalama gibi daha seyrek rastlanan teknikler de uygulanmıştır (Tablo 3).

Tablo 3: Analiz yöntemlerinin kullanım sayıları

Ortalama, Standart sapma	63	Levene	3
Güvenilirlik	63	Scheffe	3
Korelasyon	53	Kümeleme	2
Regresyon	47	Kolmogorov-Smirnov	2
Keşfedici faktör analizi	40	Veri madenciliği	2
Fark analizi	30	Roster yöntemi	2
Frekans	13	Bilgi haritalama	1
Doğrulayıcı faktör analizi	13	Yapısal eşitlik modellemesi	1
Aracılık analizi	10	İçerik analizi	1

4.7. Çıkarım ve Öneriler

Araştırma kapsamındaki 147 eserin sonuç ve değerlendirme kısımlarında uygulamaya dönük tartışmalar da tespit edilmeye çalışılmıştır. Buna göre, 70 eserde araştırmacılar, 67 eserde yöneticiler ve 14 eserde politika yapıcılar için çıkarım ve tavsiyelerde bulunulmuştur (Tablo 4).

Tablo 4: Yayınlarda yer alan çıkarım ve öneriler

Çıkarım ve öneriler	Eser sayısı
Araştırmacılar için	70
Yöneticiler için	67
Politika yapıcılar için	14

4.8. Kaynakça Analizi

Tüm eserlerde yararlanılan toplam 5.291 kaynak arasında %75 oranında makalelerin bulunduğu, %18'inin kitaplardan oluştuğu, kalan %7'nin ise bildiriler, çevrim içi yayınlar, lisansüstü tezler, devam eden çalışmalar ve sektör çalışma raporları ile gazete, dergi, ders notları gibi diğer yayınlar olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5).

Tablo 5: Kaynak türleri

Makale	3.953	%74,8
Kitap	939	%17,7
Bildiri	121	%2,3
Çevrim içi	124	%2,3
Tez	80	%1,5
Devam eden çalışma	33	%0,6
Rapor	25	%0,5
Diğer	16	%0,3
Toplam	5.291	%100

Eserlerde yararlanılan kaynakların yayınlandığı tarihler, 1950 öncesi yıllardan başlayıp, 2014'te yayınlanan eserlere kadar 10 yıllık dönemler bazında incelendiğinde; 1980 öncesi yayınların düşük oranda (%5) kullanıldığı ve 2000-2009 yılları arası yayınların ağırlıkta olduğu (%50) görülmektedir (Tablo 6). İncelenen 147 eserin 2005-2014 yıllarında yayınlandığı dikkate alındığında, nispeten güncel kaynaklardan yararlandığı anlaşılmaktadır. Diğer taraftan, eserlerdeki kaynakların büyük oranda (%94) İngilizce dilinde yayın olduğu gözlenmiştir (Tablo 7).

Tablo 6: Kaynakçaların yayın dönemleri

2010 sonrası	372	%7,0
2000-09	2.621	%49,6
1990-99	1.514	%28,6
1980-89	529	%10,0
1970-79	150	%2,8
1960-69	71	%1,3
1950-59	26	%0,5
1950 öncesi	8	%0,2

Tablo 7: Kaynak dilleri

Türkçe	343	%6,5
İngilizce	4947	%93,5
Diğer	1	%0,0

4. Değerlendirme ve Sonuç

Bu çalışmada 2005-2014 yılları arasında İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme Yönetimi ve Organizasyon Anabilim Dalı adresli 147 akademik yayın yıllara göre yayınların sayısı, türü, yazar ortaklıkları, konusu, araştırma yöntemi ve kaynakçası bibliyometrik özellikler açısından incelenmiştir.

On yıllık dönemde söz konusu anabilim dalında yapılan çalışmalarda makale ve bildiri oranlarının birbirine yakın olduğu, az sayıda da olsa kitap bölümü ve kitapların da yer aldığı görülmektedir. Eserlerde anabilim dalı öğretim üye ve yardımcılarından birlikte çalışması, aynı ya da farklı üniversitelerden aynı ya da farklı disiplinlerden gelen akademisyenlerle ortak çalışmalarının olması ve yurt dışı akademisyenlerin de bazı çalışmalara katkı sağlaması önemli bir nokta olarak değerlendirilebilir. Ortak çalışmaların tek yazarlı çalışmalara kıyasla artması, Köseoğlu ve Akdeve (2015)'nin Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongrelerinde sunulan bildirimlerde, alandaki araştırmacılar arası işbirliğinin yıllar içinde önemli derecede arttığı tespitiyle de örtüşmektedir. Bunların yanında, İngilizce dilindeki eser sayısının küçük oranda da olsa Türkçe dilindeki eser sayısından fazla olması, İngilizce dilindeki eserlerin yerli menşeli kaynaklarda yayınlanması ile birlikte çoğunlukla yabancı menşeli kaynaklarda yayınlanması; eserlere farklı uluslardan araştırmacıların ulaşılmasını sağlayacağı gibi eserlere yapılacak atıf olasılığını artırması açısından da olumlu bir durum olarak değerlendirilebilir.

Üsdiken ve Pasadeos'un (1992; 1993) 1975-1989 yılları arasında ve Üsdiken ve Erden'in (2002) 1990-1999 yılları arasında dört akademik dergideki yönetim ve organizasyon çalışmalarına ilişkin atıf analizlerinde, 2000 yılı öncesinde yararlanılan kaynaklar açısından kitapların ağırlıkta olduğunu gözlemlenmiştir. Buna karşın, bu çalışma kapsamında incelenen 2005-2014 yılları arası eserlerin kaynakçaları, kitaplardan ziyade, büyük oranda yabancı menşeli makalelerden oluşmaktadır. Bu durum, makalelerin daha güncel konuları içermesi ile açıklanabileceği gibi, makalelerde ele alınan konulara ilişkin test edilen hipotezlerin aynı ölçekler kullanılarak ülkemizde belirlenen ana kütle ya da örnekleme test edilme arzusunun da kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Diğer taraftan, aynı durum ülke dışındaki yayınların önemli ölçüde takip edildiğini ve çalışmaların uluslararası yazına dayandırıldığını işaret etmekle birlikte, Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongrelerinde zaman zaman tartışılan Türkçe dilinde yapılan yayınların fazla dikkate alınmadığı veya az okunduğu tezini de aklı getirmektedir.

Yayınlarda incelenen konular ve kavramlar açısından genel bir çeşitlilik dikkat çekmektedir. Zaman içerisinde inceleme alanlarında, derinleşmeden ziyade geniş-

leme eğilimi gözlenmektedir. Genişleme, yönetim ve organizasyon dalının çok kapsamlı bir işletmecilik alanı olması ve diğer işletme bilim dalları ile iç içe geçmesi ve bunun doğal bir sonucu olarak, eserlerdeki ortak yazarların çeşitliliğine ve onların çalışma alanlarına dayandırılabilmesi gibi, akademisyenlerin belirli dönemlerde popüler olan konulara yönelme isteğine de bağlanabilir.

İncelenen dönemdeki yayınların kuramsal katkı sağlama çabasının yanında büyük oranda görgül araştırma içermesi, bunlarla ilgili sistematik bir incelemeyi de gerektirmiştir. Veri toplama için ağırlıklı olarak anket yönteminin uygulanması ve büyük oranda kesit veri kullanılması, ortaya çıkan bilginin derinliği açısından sınırlılık yaratmaktadır. 2005-2014 yılları arasında ilgili anabilim dalı yayınlarının değerlendirilmesinden çıkan bu ağırlıklı olarak anket yöntemi kullanılması ile ilgili sonucun, Berkman (2009)'nın 1990 yılı sonrası yönetim yazıyla ilgili (popüler kavram ve ilişkilerin anket yoluyla test etme eğiliminin yanında kuramsal katkı çabası ve yönetsel çeşitliliğin kısmen artışı) tespitiyle de örtüştüğü söylenebilir. Görgül araştırmalarda anket yöntemi ile bir arada ya da ayrı olarak mülakat, odak grup, örnek olay ve ikincil veriler az da olsa kullanılmıştır. Nicel çalışmaların ağırlığının yanında nitel çalışmalar, cılız da olsa, yer bulmuştur. Bir kaç çalışmada nitel ve nicel araştırma yöntemleri birlikte kullanılmıştır.

Araştırmaların veri toplama yöntemlerindeki benzerlik, bir yandan da belirli tipteki analiz yöntemlerine ağırlık verilmesine neden olmaktadır. Dolayısıyla, söz konusu dönemdeki görgül araştırma içeren eserlerde yöntem çeşitliliğinin sınırlı kaldığı gözlenmektedir. İncelenen kavramların birbirleriyle ilişkilerini test etmek için çoğunlukla daha önce kullanılmış, geçerlilik ve güvenilirlikleri test edilmiş ölçeklerin tercüme edilmesi ile kavramlar anlaşılmasına ve ölçülmeye çalışılırken, çok az çalışmada hazır ölçek kullanma yerine ölçek geliştirme çabasına girilmiştir. Bu durum, Erdemir (2008)'in 2002-2007 yılları arası Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongrelerinde sunulan bildirimlere ilişkin tespitiyle benzeşmektedir. Kavramlar arası ilişki bulma çabasındaki bu yöntem tekdüzeliği (Bayraktaroğlu & Yıldırım, 2003; Özen 2001), incelenen anabilim dalındaki yayınlarda da kendisini göstermektedir. Bilimsel yöntemle ilgili bu tekdüzeliğin, kurum içinde yerleşik akademik kültürün, farklı dönemlerde de olsa aynı doktora programından mezun öğretim üyeleri ile sürmesinin de etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırmalarda önemli konulardan biri de örneklem seçimidir. İlgili anabilim dalında gerçekleştirilen araştırmalarda veri toplama gücü nedeniyle önemli ölçüde kolayda örneklem yönteminin benimsenmiş olması, çalışmaların güvenilirliği ve genellenebilirliği açısından kısıtlar getirmektedir. Öte yandan, söz konusu yayınlarda gelecek araştırmalara ve alandaki

uygulamalara dönük çıkarım ve tavsiyeler kısmen yer bulmuştur. Bu çıkarım ve tavsiyelerin de belirgin önermelerden ziyade kısa vurgulardan oluştuğu gözlenmiştir.

İlgili anabilim dalındaki akademisyenlerin bilimsel yayınlarında incelenen konular itibarıyla ortaya çıkan geniş konu perspektifi, ortak yazarlı eserlerin çoğunlukta olması, kullanılan yöntemler, yararlanılan kaynakların çoğunlukla İngilizce yazılmış eserlerden oluşması ile ilgili bulgular, 2005-2014 yılları arası gerçekleştirilen Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi bildiri kitapları genel olarak incelendiğinde, çok farklı bir durumun ortaya çıkmadığını göstermektedir. Diğer bir ifadeyle, kökleri 1954 yılına giden 1968 yılında kurulmuş bir fakültenin İşletme Yönetimi ve Organizasyon Anabilim Dalındaki çalışma konularının Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongrelerindeki genel durumu yansıttığı söylenebilir. Söz konusu anabilim dalının öğretim üye ve yardımcılarının sözü edilen kongreyi gerek bildiri sunarak gerekse katılımcı olarak başladığı yıldan itibaren geniş bir katılımı izlemesi ve katkı sağlaması bu karşılıklı yansımının doğal bir sonucu olarak görülebilir.

İşletmecilik anlayışı küreselleşirken, yönetim ve organizasyon alanının içerdiği konular da genişlemektedir. Dolayısıyla, akademisyenlerin yönetim ve organizasyon konularını daha geniş bir bakış açısı ile incelemesi ve güncel uluslararası yazını takip etmesi zorunlu hale gelmiştir. Yayınları incelenen anabilim dalı öğretim üye ve yardımcılarının geniş bir perspektifle aynı alanda farklı üniversitelerden ya da farklı alanlardan akademisyenlerle çalışması, az da olsa yurt dışındaki üniversitelerdeki akademisyenlerle görüşlerini birleştirmesi, özellikle İngilizce dilini ve yurt dışı dergilerini yayın aracı olarak tercih etmesi bu zorunluluğun bir sonucu olmuştur. Aynı zamanda, bu gelişmede, sistemdeki atama ve yükseltme kriterlerini yerine getirmek adına puan toplama kaygısının da etkisi olduğu düşünülebilir.

Bu çalışmanın, yönetim ve organizasyon yazınına kısıtlı da olsa bir katkı sunması ve bir anabilim dalının, akademik çıktılarını kapsamında, kurumsal tarihinden bir kesiti tanımlaması bakımından önem taşıdığı düşünülmektedir. Ayrıca, araştırmanın gelecekte benzer analizleri gerçekleştirecek incelemelere nicel bir karşılaştırma ölçüsü sağlaması da beklenmektedir.

Kaynakça

Bayraktaroğlu, S. & Yıldırım, E. (2003). Nitel araştırmanın dayanılmaz hafifliği, *11. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı*, 415-419, Afyon.

- Berkman, A. Ü. (1987). Amme İdaresi Dergisinde Yayınlanan Makaleler ve Türk Yönetim Bilimi, *Amme İdaresi Dergisi*, 20(4), 19-42.
- Berkman, A. Ü. (2009). Türk Yönetim Yazını ve Türkiye’de Yönetim - Örgüt Alanının Gelişimi: 1990 Yılı Sonrası (Nereden Nereye), *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(1), 13-24.
- Coşkun, R. (2009). “Yönetim-Organizasyon” Ders Kitaplarında Biçim ve İdeoloji, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(1), 239-258.
- Dirlik, S. & Şehitoğlu, Y. (2015). Türkiye’deki Yönetim Yazınında Süreklilik ve Değişim: 2000’li Yıllarda Türkiye’de Yönetim Yazını, 23. *Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi (Muğla) Bildiri Kitabı*, 59-66.
- Erdemir, E. (2008). Yönetim ve Örgüt Araştırmalarında Ölçek Kullanımı: Yönetim Organizasyon Kongre Bildirileri Örneği, 16. *Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Bildiriler Kitabı*, 397-403.
- Heper, M. & Berkman, A. Ü. (1979). Administrative Studies in Turkey: A General Perspective, *International Social Science Journal*, 31(2), 305 -327.
- Köseoğlu, M.A. & Akdeve, E. (2015). Yönetim ve Organizasyon Araştırmalarında Yazarlar Arasındaki İşbirliğinin Gelişimi: Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildirileri Üzerine Bir Araştırma, 23. *Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı*, 69-77, Muğla.
- McBurney M.K. & Novak, P.L. (2002). What Is Bibliometrics and Why Should You Care? *Reflections on communication, Proceedings, IEEE International Professional Communication Conference*, 108-114, September 17-20, Portland, Oregon, USA.
- Özen, Ş. (2001). Türk Yönetim/Organizasyon Yazınında Yöntem Sorunu: Kongre Bildirileri Üzerine Bir İnceleme, *Doğu Akdeniz Üniversitesi Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 89-118.
- Özen, Ş. (2002). Türkiye’deki Örgütler/Yönetim Araştırmalarında Törenselleşme Sorunu, *Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 187-213
- Sargut, A.S., Sözen, H.C. & Kırkbeşoğlu, E. (2015). Akademik Gruplar Arasında Boşlukları Köprü-leyen Ağların Oluşması: Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongreleri Yeni Kuşak Akademiklerin Sosyal Sermayelerini Nasıl Artırdı? 23. *Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı*, 78-84, Muğla.
- Semerciöz, F. & Dikmenli, O. (2005). Yönetim Alanında Yapılan Doktora Tezleri Üzerine Bir Araştırma: 1995-2004 Arasındaki Durum, 13. *Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi*, İstanbul.
- Üsdiken, B. & Çetin, D. (1999). Türkiye’de Akademik Dünyanın Yönetme İşine Yaklaşımında 1950’li Yıllarla Birlikte Ne Değişti?, *Amme İdaresi Dergisi*, 32(4), 47.65.
- Üsdiken, B. & Erden, Z. (2001). Örnek Alma, Mecbur Tutulma ve Geçmişe Bağımlılık: Türkiye’deki Yönetim Yazınında Değişim. *Amme İdaresi Dergisi*, 34(4),1-31.
- Üsdiken, B. & Erden, Z. (2002). 1990’lı Yıllarda Türkiye’de Yönetim Alanı: Disiplinin Yapısı Ve Yaklaşımlar, *Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 91-112.
- Üsdiken, B. & Pasadeos, Y. (1992). Türkiye’de Yayınlanan Yönetimle İlgili Makalelerdeki Atıflar Üzerine Bir İnceleme, *Amme İdaresi Dergisi*, 25(2), 107-134.
- Üsdiken, B. & Pasadeos, Y. (1993). Türkiye’de Örgütler ve Yönetim Yazını, *Amme İdaresi Dergisi*, 26(2), 73-93.
- Üsdiken, B., Selekler, N. & Çetin D.(1998). Türkiye’de Yönetim Yazınına Egemen Anlayışın Oluşumu: Sevk ve İdare Dergisi Üzerine Bir İnceleme, *Amme İdaresi Dergisi*, 31(1),57-87.
- Üsdiken, B. & Wasti, S.A. (2009). Preaching, Teaching and Researching at the Periphery: Academic Management Literature in Turkey, 1970–1999, *Organization Studies*, 30(10), 1063–1082.
- Yeşiltaş, M.D., İplik, E., Danışman, A., Özen Ş. (2014). Yönetim ve Organizasyon Araştırmalarında Törenselleşme, Nitelikli ve Kusurlu Görgülcülük Anlayışları: Ölçek Geliştirmeye Ve Açıklamaya Dönük Bir Araştırma, 22. *Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı*, 659-667, Konya.
- Yozgat, U. & Kartaltepe, N. (2009). Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongre Kitaplarında Yer Alan Bildirilerin Bibliyometrik Profili: Örgüt Teorisi ve Örgütsel Davranış Bildirileri Üzerine Bir Araştırma, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(1), 149-165.

Ek A. Yayınlarda incelenen konular

Araştırılan konular / kavramlar (eser sayısı)	İlişkilendirilen konular / kavramlar
Yenilik / İnovasyon (11)	Örgüt kültürü, Proje ekipleri, Bilgi yönetimi, Güven, Örgüt kültürü, Girişimcilik, Sürdürülebilirlik
İşletme performansı (9)	Aile işletmeciliği, Teknoloji geliştirme, Yönetim kurulu özellikleri, Örgütsel değerler, Müşteri ilişkileri yönetimi, Kurumsal girişimcilik çevresi, Stratejik yönelim, Pazar yönelimi, İş sistemleri, Rekabet stratejiler, İşlevsel stratejiler
İş etiği / Etik kodlar (7)	Örgütsel bağlılık, Kurum içi iletişim
Güven (örgüt içi) (6)	Güçlendirme, Örgütsel bağlılık, Liderlik, Lider-üye etkileşimi, Etkileşim adaleti
Örgütsel vatandaşlık (6)	Örgütsel adalet, Örgütsel öğrenme, Güven, Güçlendirme, Müşteri odaklılık
Bilgi yönetimi (4)	Bilgi yönetimi ortamı, Örgüt kültürü, Bilgi haritalaması
Müşteri değeri (4)	Öğrenme odaklılık, Yenilik, Örgütsel yetkinlikler, Hizmet kalitesi
Yönetim kurulu yapılanması (4)	Bağımsız üyeler, Kurumsal yönetim, Ortak üyelikler
Güçlendirme (3)	Liderlik
Hizmet geliştirme ve tasarımı (3)	
İnsan Kaynakları Yönetimi (3)	Güncel yaklaşımlar, İş kültürü
Kurum içi girişimcilik (3)	Rekabet üstünlüğü, Aile işletmeciliği
Kurumsal itibar (3)	Ölçek geliştirme, Sosyal medya
Öğrenen organizasyonlar (3)	Bilgi yönetimi, Değişim yönetimi, Yapısal özellikler
Rekabet stratejileri (3)	
Çalışan performansı (2)	Örgütsel prestij, Örgütsel kimlik, Özerklik, Ödüllendirme, İnovatif davranış
Çalışan sağlığı, güvenliği (2)	İş güvencesizliği
Güven (örgütler arası) (2)	Stratejik ağ yapıları
İş Tatmini (2)	Ölçek uyarlama, İş güvencesizliği, Stres
Kurumsal sosyal sorumluluk (2)	Paydaş ilişkileri
Liderlik (2)	Takım yapıları, Ruhani liderlik, Dindarlık
Muhasebecilik mesleğine bakış (2)	
Müşteri ilişkileri yönetimi (2)	
Örgütsel adalet (2)	Örgütsel vatandaşlık, Liderlik
Örgütsel bağlılık (2)	Güçlendirme, İş tatmini, Kişiler arası güven, Üretkenlik
Örgütsel bütünleşme (2)	Öğrenen organizasyonlar, Örgüt kültürü
Örtük liderlik (2)	Çalışanların düzenleme odakları
Paydaş ilişkileri (2)	Paydaş teorisi

Ek A. devam ediyor

Araştırılan konular / kavramlar (eser sayısı)	İlişkilendirilen konular / kavramlar
İttifaklarda cevap verme stratejileri (2)	Kültürel farklar
Stratejik yenilik (2)	İş modelleri, Rekabet gerginliği
Turizm destinasyon yönetimi (2)	Paydaş ilişkileri, İlişki stratejileri
Yönetim düşüncesi (2)	
Açıkça konuşma davranışı	Birey örgüt uyumu, Algılanan yönetici desteği
Aile engeli	Aile uyumu, Rol belirsizliği, Adalet, İlişki çatışması
Çalışan ilişkileri iklimi	İKY uygulamaları
Çatışma yöntemleri	Lider-üye etkileşimi, Duygusal zekâ
Elektronik bankacılık algısı	
Endüstriyel tasarım	
Enerji politikaları	
Fırsatçılık	Kültürel farklar
Girişimcilik eğitimi	
Hizmet yeniliği	Ürün yeniliği
İhracat performansı	Uluslararası girişimcilik
İletişim (kurum içi)	Rekabetçi çekişme
İş yaşam dengesi	İşkoliklik, Kişilik
İşkoliklik	Kişilik, İş talepleri
İşletmeler arası ilişki kalitesi	
İşveren seçimi	
Karar verme süreci	Yanılsama, Aldanma
Krizlerde cevap verme stratejileri	Kültürel farklar
Kurumsal girişimcilik	
Kurumsallaşma	Aile işletmeciliği
Müşteri bağlılığı	Kurumsal itibar
Müşteri deneyimi tasarımı	
Örgüt yapısı	Esnek çalışma sistemleri
Örgütler arası işbirlikleri	
Örgütlerde şebeke yapılar	
Örgütsel öğrenme	Paylaşılan vizyon, Örgütsel öğrenme

Ek A. devam ediyor

Araştırılan konular / kavramlar (eser sayısı)	İlişkilendirilen konular / kavramlar
--	---

Örgütsel problemler

Örgütsel yaratıcılık

Bilgi yönetimi süreçleri, Bilgi temelli örgüt kültürü

Öz yetkinlik

Liderlik

Platform modeli

Psikolojik sözleşmeler

Sessizlik

Kontrol odağı

Sözleşmesel ilişkiler

Aile işletmeciliği

Strateji geliştirme süreçleri

Yenilikçilik tarzları

Takım yapıları

Tedarik zinciri etkinliği

Bilgi yönetimi

Uluslararasılaşma

Üretim teknolojisi

Ürün tasarımı

Stratejik yaklaşım

Yöneticilerin aileye bakışı

İşletmede aile etkisi

Yurt dışı görevlendirme

Kültürler arası eğitim
